

TYÖTAPATURMAN JA AMMATTITAUDIN ILMOITTAMINEN

Opas työpaikkojen käyttöön

Säilytä!

TVL TAPATURMAVAKUUTUSLAITOSTEN LIITTO
Tapaturmavakuutuskeskus 1.1.2016 alkaen

Sisältö

- 2 LUKIJALLE
- 3 UUSI LAKI TYÖTAPATURMISTA JA AMMATTITAUDEISTA
- 3 ILMOITUS VAHINKOTAPAHTUMASTA
- 4 OLOSUHDETIEDOT
- 5 SANALLINEN TAPAHTUMAN KUVAUS
- 6 TAPATURMIEN TORJUNTAA VARTEN KERÄTTÄVÄT TIEDOT
- 9 MUUTTUJALUETTELOT
- 14 LIITE 1. TYÖTAPATURMA- JA AMMATTITAUTILAKI
15 §, 20 – 25 §

Lukijalle

Tämä opas kertoo, mitä tietoja työnantaja ilmoittaa vakuutuslaitokselle työtapaturmasta tai ammattitaudista. Opas on tarkoitettu ilmoituksen tekijöille, työsuojelun ammattilaisille ja linjaorganisaatioille. Hyvin tehty ilmoitus nopeuttaa korvausasian käsittelyä, edistää vahinkotapahtumien tutkintaa ja torjuntatoimenpiteiden suunnittelua.

Oppaassa kerrotaan vuonna 2016 voimaan tulevan työtapaturma- ja ammattitautilain (TyTAL) mukaisista käsitteistä ja uuden vahinkotapahtumailmoituksen sisällöstä.

Myös työtapaturmien luokittelu EU:n alueella käytettävän ns. ESAW-koodiston mukaisesti (Opas työtapaturmien luokittelusta, 2003) on sisällytetty päivitetynä tähän oppaaseen. EU-tasoinen tilastointi perustuu nykyisin asetukseen (EY) N:o 1338/2008, jolla on luotu puitteet mm. työturvallisuutta koskevien eurooppalaisten tilastojen järjestelmälliselle tuottamiselle. Työtapaturmatilastojen osalta on annettu edellä mainitun asetuksen täytäntöönpanoasetus (EU) N:o 349/2011, jossa luetellaan tiedot, jotka työtapaturmista toimitetaan Euroopan komissioon alaiselle yksikölle, Eurostatille.

Julkaisija:

Tapaturmavakuutuslaitosten liitto (TVL)

Taitto ja kuva:

Teppo Jokinen

Paino:

PunaMusta, 2015

Uusi laki työtapaturmista ja ammattitaudeista

Vuoden 2016 alusta alkaen Suomessa on voimassa työtapaturmista ja ammattitaudeista uusi laki, **työtapaturma- ja ammattitautilaki (459/2015)**, TyTAL.

Työtapaturma- ja ammattitautilaissa määritellään ne olosuhteet, joissa sattuneet tapaturmat ovat työtapaturmia ja sairauksien osalta määritellään, mikä on ammattitauti. Työtapaturmasta ja ammattitaudesta käytetään uudessa laissa nimitystä **vahinkotapahtuma**. Lisäksi laissa säädetään mm. työnantajan vakuuttamisvelvollisuudesta, menettelytavoista vahinkotapahtuman sattuessa sekä vahinko-

tapahtumista maksettavista korvauksista.

Uutta lakia sovelletaan vahinkotapahtumiin, jotka sattuvat 1.1.2016 tai sen jälkeen. Tätä ennen sattuneisiin vahinkotapahtumiin sovelletaan vanhoja säädöksiä korvattavuuden ja korvausten osalta. Sen sijaan uusia menettelytapoja sovelletaan sekä uusiin että vanhoihin vahinkotapahtumiin 1.1.2016 alkaen.

ILMOITUS VAHINKOTAPAHTUMASTA

Työnantajan on ilmoitettava työtapaturmasta ja ammattitaudesta vakuutuslaitokselle viipymättä ja viimeistään kymmenen arkipäivän kuluessa siitä lukien, kun työnantaja sai tiedon vahinkotapahtumasta.

Ilmoitus tehdään sille vakuutuslaitokselle, jossa vakuutus on voimassa tapaturman sattuessa tai kun ammattitautia koskevista oireista ilmoitettiin työnantajalle.

Tiedot sattuneista vahinkotapahtumista kerätään vuoden 2016 alusta käyttöön otettavalla uudella ilmoituksella riippumatta siitä, milloin työtapaturma on sattunut tai ammattitauti on ilmennyt.

Tapaturmavakuutuslaitosten liitto (Tapaturmavakuutuskeskus 1.1.2016 alkaen) on

vahvistanut tietosäilytyksen uudelle ilmoitukselle. Ilmoituksen tiedot ovat erilaiset riippuen siitä, onko kyseessä ilmoitus työtapaturmasta vai ammattitaudesta.

Kysyttävien tietojen järjestys ja tulosten ulkoasu voivat vaihdella vakuutuslaitoksittain. Lisätietoja ilmoituksen yksityiskohtaisesta täyttämisestä saa vakuutuslaitoksilta.

Tapaturmavakuutuslaitosten liiton kotisivuilla on julkaistu tämä opas sähköisessä muodossa sekä vastauksia usein esitettyihin kysymyksiin. Kotisivujen osoite on 31.12.2015 asti tvl.fi ja tvk.fi 1.1.2016 alkaen.

”Työnantaja tekee ilmoituksen, korvausratkaisu tehdään vakuutuslaitoksessa”

Olosuhdetiedot

Työtapaturma- ja ammattitautilaissa on kuvattu yksityiskohtaisesti olosuhteet, joissa sattuneet tapaturmat korvataan työtapaturmina. Laissa käytetään jaoteltua työssä sattunut tapaturma, tapaturma työntekopaikan alueella, tapaturma työntekopaikan alueen ulkopuolella ja tapaturma erityisissä olosuhteissa.

Korvausratkaisu tehdään vakuutuslaitoksessa ja hyvin tehty ilmoitus nopeuttaa korvausasian käsittelyä. Seuraavassa kerrotaan tarkemmin laissa mainituista olosuhteista ja käsitteistä, jotka ovat käytössä myös uudessa ilmoituksessa. Oppaan lopusta liitteestä 1 löytyvät pykälien 15 ja 20 – 25 tekstit.

Työssä sattunut tapaturma

Työssä sattuneena pidetään tapaturmaa, joka on sattunut **työnteon yhteydessä**. Tällä tarkoitetaan työnkuvan mukaista työtehtävää, esimerkiksi työskentelyä koneella, siivoamista, asiakkaan palvelemista, tavarankuljettamista tai kokouksessa olemista.

Työntekoon rinnastetaan **työtehtävän vuoksi matkustaminen**. Tällä tarkoitetaan kaikenlaista liikkumista työtehtävän vuoksi. Matkan kohde voi olla samalla paikkakunnalla kuin vakituinen työpaikka, eri paikkakunnalla, kotimaassa tai ulkomailla. Kyse voi olla matkasta kotoa kokoukseen muualle kuin vakituiseen työpaikkaan tai matkasta asennuskohteeseen tai paluusta asunnolle tai vakituiselle työpaikalle edellä mainitusta kohteesta. Kun ollaan matkakohteessa ja tehdään työtehtävää, kyse on työnteosta.

Tapaturma työntekopaikan alueella

Työntekopaikan alueella sattuneena tapaturmana pidetään tapaturmaa, joka on sattunut työntekopaikalla muussa toiminnassa kuin työtehtävää tehdessä, esimerkiksi ruokailu- ja virkistystauon aikana.

Työntekopaikalla tarkoitetaan paikkaa, jossa kulloinkin työtehtävää tehdään. Sen osoittaa työnantaja tai se voi määräytyä hyvinkin itsenäisesti työtehtävien ja työn luonteen mukaan. Työntekopaikka voi olla esimerkiksi työntekijän vakituinen työpaik-

ka, asiakkaan tapaamispaikka, ajoneuvo liikkuvassa työssä, kokouspaikka tai etätyössä asunto.

Työpaikka, jolla laissa tarkoitetaan vain ns. vakituista työpaikkaa eli työtilaa, jossa vahingoittunut muutoin kuin satunnaisesti tekee työtehtäväänsä, on yksi työntekopaikka. Työpaikka käsitteellä on merkitystä asunnon ja työpaikan välisellä matkalla, josta kerrotaan seuraavassa kohdassa.

Tapaturma työntekopaikan alueen ulkopuolella

Tapaturma työntekopaikan alueen ulkopuolella sisältää käsitteet asunnon ja työpaikan välinen matka ja ruokailu- ja virkistystauko työntekopaikan alueen läheisyydessä.

Asunnon ja työpaikan välisellä matkalla tarkoitetaan matkaa asunnolta vakituiselle työpaikalle tai matkaa vakituiselta työpaikalta asunnolle. Vakituisella työpaikalla tarkoitetaan työtilaa, jossa vahingoittunut muutoin kuin satunnaisesti tekee työtään. Työpaikka on siis työskentelypaikka, jossa henkilö tekee työtehtäviään, jos hän ei ole esim. asiakaskäynnillä, koulutuksessa, matkoilla tai etätyössä. Jos matka tehdään työtehtävän vuoksi muualle kuin vakituisen työpaikkaan, kyse on työtehtävän vuoksi matkustamisesta.

Ruokailu- ja virkistystauon osalta on merkitsevä, missä sitä on vietetty, kun tapaturma sattuu. Jos taukoa vietetään työntekopaikalla, sen aikana sattunut tapaturma käsitellään työntekopaikan alueella sattuneena. Jos työntekopaikalta poistutaan tauolle, sen aikana sattunut tapaturma käsitellään ruokailu- tai virkistystauolla työntekopaikan alueen ulkopuolella sattuneena.

Tapaturma erityisissä olosuhteissa

Työtapaturma- ja ammattitautilaissa on lisäksi kahdeksanomainen luettelo erityisissä olosuhteissa sattuneista tapaturmista, joita pidetään työtapaturmina. Ilmoituksen rakenteessa tätä yksityiskohtaista luetteloa on yksinkertaistettu ja siten vain osa lain luette-

losta on erillisenä kohtana valittavissa. Viimeisenä on valittavissa kohta ”muussa toiminnassa”, jota on täydennettävä sanallisella selvityksellä.

Jos tapaturma on sattunut **koulutus- tai virkistystilaisuudessa**, ilmoitukseen tulee liittää tilaisuuden ohjelma.

Työnantajan järjestämällä työkykyä ylläpitävällä toiminnalla tarkoitetaan vain työterveyshuoltolain perusteella järjestettyä työkykyä ylläpitävää toimintaa, jonka työnantaja on järjestänyt yhdessä työterveyshuollon kanssa. Tähän toimintaan liittyvät matkat mainitaan ilmoituksessa

erikseen. Muunlaisessa työkykyä ylläpitävässä toiminnassa sattunut tapaturma voidaan ilmoittaa virkistystilaisuudessa sattuneena tai muussa toiminnassa sattuneena.

Terveydenhuoltokäynnillä sattunutta tapaturmaa pidetään työtapaturmana, jos käynnin syynä on ollut työtapaturma, ammattitauti tai epäily työtapaturmasta tai ammattitaudista. Lisäksi käynnin syynä voi olla äkillinen sairastuminen kesken työpäivän, työterveyshuoltolain perusteella työnantajan järjestettäväksi kuuluva työterveyshuolto, muu työstä johtuva velvoite tai työnantajan määräys.

SANALLINEN TAPAHTUMAN KUVAUS

Ilmoitus sisältää myös sanallisen tapahtuman kuvauksen (mitä työntekijä oli tekemässä, miten vahinkotilanne kehittyi ja tapaturma sattui jne.).

Sanallinen kuvaus tapahtumasta on keskeisessä asemassa, kun vakuutuslaitoksessa tehdään korvausratkaisu. On tärkeää, että työpaikoilla kiinnitetään erityistä huomiota tapahtuman kuvauksen laadintaan. Korvauspäätöksen lisäksi tapahtumakuvauksen tietoja hyödynnetään tilastoinnissa ja tilastojen tulkinnassa. Hyvin laadittu tapahtuman kuvaus helpottaa ilmoituksen täyttäjää tapaturmatietojen luokittelussa (katso sivut 6–7) ja vaikuttaa niistä tehtävien tilastojen ja tutkimusten laatuun.

Sanallinen kuvaus tallennetaan TVL:n tietokantaan ilman tunnistetietoja ja tämän vuoksi kuvauksessa ei saa mainita vahingoittuneen nimeä eikä muitakaan tapahtuman tunnistetietoja. Tietokantaa hyödyntävät muun muassa vakuutuslaitokset, työsuojeluviranomaiset ja tutkijat.

Kun kuvausta tapahtumasta kirjoitetaan, kaikkiin kysymyksiin on vastattava mahdollisimman tarkasti. Tapahtuman seurausta (luunmurtuma, ruhje- tai palovamma jne.) ei kirjata tapahtuman kuvaukseen. Seuraukselle on ilmoituksessa oma kohtansa (vamman / vahingon laatu).

SEURAAVIEN KYSYMYSTEN AVULLA OHJATAAN TAPAHTUMAN KUVAUSTA:

Mitä työtä työntekijä oli tekemässä?

– Tällä tarkoitetaan, minkä tyyppistä työtä henkilö yleisesti oli tekemässä (tuotanto-, kunnossapitotyötä jne.) ja mitä henkilö täsmälleen teki (ajoi trukkia, käynnisti koneen, nosti taakkaa, nousi portaita, avasi oven jne.), kun tapaturma sattui. On myös tärkeää kertoa, missä ympäristössä henkilö työskenteli (tehtaan tuotannossa, varastossa, uudisrakennustyömaalla, maanrakennustyömaalla, kotikäynnillä yksityiskodissa jne.).

Miten vahinkotilanne kehittyi?

– Tällä tarkoitetaan kaikkia havaittuja poikkeamia (liukastuminen, sähköhäiriö, käsihiomakoneen hallinnan menettäminen jne.), jotka lopulta johtivat vahingoittumiseen.

Miten tapaturma sattui?

– Tällä tarkoitetaan, miten vamma syntyi (työkalu viilsii, polvi iskeytyi maahan, käsi jäi puristuksiin jne.) ja mikä vamman aiheutti (telineet, tikkaat, puristin, sorvi jne.).

Matkalla sattuneen tapaturman osalta kuvauksesta tulee käydä ilmi, mikä oli matkan kohde, matkareitti ja liikkumistapa (esim. jalkaisin, polkupyörällä, autolla, lentokoneella).

Ammattitaudin osalta kuvauksessa on kerrottava, mistä ammattitaudin arvellaan aiheutuneen.

Tapaturmien torjuntaa varten kerättävät tiedot

- Niin sanotut ESAW-luokittelumuuttujat

EU-tasoinen tilastointi perustuu asetukseen (EY) N:o 1338/2008, jolla on luotu puitteet mm. työturvallisuutta koskevien eurooppalaisten tilastojen järjestelmälliselle tuottamiselle. Työtapaturmatilastojen osalta on annettu edellä mainitun asetuksen täytäntöönpanoasetus (EU) N:o 349/2011, jossa luetellaan tiedot, jotka työtapaturmista toimitetaan EU:n tilastotoimistolle, Eurostatille.

Luokittelumuuttujat

Jos tapaturma on sattunut työssä tai työnteopaikalla, tapaturman syy ja olosuhteet luokitellaan Eurostatin laatiman menetelmän mukaisesti (ESAW, European Statistics on Accidents at Work).

ESAW-menetelmän mukaan työpaikkatapaturmien syyt, olosuhteet ja seuraukset luokitellaan kahdeksan eri muuttujan avulla:

1. Työympäristö.
2. Työtehtävä.
3. Työsuoritus.
4. Poikkeama.
5. Vahingoittumistapa.
6. Tapaturman aiheuttaja.
7. Vahingon eli vammaisuuden laatu.
8. Vahingoittunut ruumiinosa.

Ilmoituksessa työnantajan pitää tehdä luokittelu kohtien 1 – 6 osalta.

Muuttujaluettelo on sivulla 9.

**Työnantaja
luokittelee
kohdat
1 – 6.**

Seuraavassa esitellään miten tapaturmien luokittelu tapahtuu käytännössä. Esittelyn havainnollistamiseksi käytetään sanallista vahinkokuvausesimerkkiä:

”Tuotantotyöntekijä oli lopettanut työvuoronsa ja oli kävelemässä sosiaaliloihin tehdasalueen läpi. Hän oli kiireinen ja ohitti mennessään kaksi henkilöä. Nämä huusivat hänelle varoituksen lähestyvistä senkkavaunusta ja veturista, joita työntekijä ei huomannut. Hän pysähtyi kiskojen välissä, ehti säpsähtää ja jäi junan alle. Vaunu esti myös veturinkuljettajan näkyvyyden.”

Työympäristö

Työympäristöllä tarkoitetaan paikkaa, jossa vahingoittunut oli tapahtumahetkellä.

Esimerkki:

”Tuotantotyöntekijä oli lopettanut työvuoronsa ja oli kävelemässä sosiaaliloihin tehdasalueen läpi.”

Työympäristöksi kirjataan 11 tuotantolaitos, tehdas, työpaja.

Työtehtävä

Työtehtävällä tarkoitetaan tapaturmaan joutuneen työntekijän tekemän työvaiheen pääasiallis-

ta luonnetta tapahtumahetkellä. Tähän kohdalla ei siis tarkoiteta työntekijän ammattia. Katso poikkeus muuttujaluettelosta.

Esimerkki:

”Tuotantotyöntekijä oli lopettanut työvuoronsa ja oli kävelemässä sosiaaliloihin”.

Työtehtäväksi kirjataan 61 kuljettaminen, kulkeminen.

Työsuoritus

Työsuorituksella tarkoitetaan henkilön täsmällistä toimintaa juuri ennen vahingoittumista.

Esimerkki:

”Oli kävelemässä sosiaaliloihin tehdasalueen läpi.”

Työsuoritukseksi kirjataan 60 henkilön liikkuminen.

Poikkeama

Poikkeamalla tarkoitetaan viimeisintä vahingoittumista edeltänyttä poikkeavaa tapahtumaa.

Esimerkki: ”

Nämä huusivat hänelle varoituksen lähestyvistä senkkavaunusta ja veturista, joita työntekijä ei huomannut. Hän pysähtyi kiskojen välissä, ehti säpsähtää ja jäi junan alle.”

Poikkeamaksi kirjataan 80 poikkeava läsnäolo.

Vahingoittumistapa

Vahingoittumistavalla tarkoitetaan tietoa siitä, miten vahingoittunut ruumiinosa joutui kosketuksiin vamman aiheuttajan kanssa.

Esimerkki:

”... , ehti säpsähtää ja jäi junan alle.”

Vahingoittumistavaksi kirjataan 40 liikkuvan aiheuttajan osuma.

Tapaturman aiheuttaja

Tapaturman aiheuttajalla tarkoitetaan sitä aineellista tekijää, jonka kanssa vahingoittunut ruumiinosa joutui tekemisiin. Katso poikkeukset muuttujaluettelosta.

Esimerkki:

”... jäi junan alle”.

Aiheuttajaksi kirjataan 3200 muut kulkuneuvot. Kiskoilla kulkevat ajoneuvot luetaan muihin kulkuneuvoihin.

Ilmoitukseen merkitään myös tiedot vahingon / vamman laadusta sekä vahingoittuneesta ruumiinosasta. Näiltä osin riittävää on **ilmoituksen tekijän arvio** seurauksista. Vakuutuslaitos saa korvauskäsittelyä varten vahingoittunutta hoitaneelta lääkäriltä lausunnon, josta seuraukset myös ilmenevät. Tietojen perusteella vakuutuslaitoksessa koodataan ESAW-luokittelun mukainen vamman laatu ja vahingoittunut ruumiinosa (muuttajat 7 – 8).

Luokittelumuuttujia sovelletaan kaikkiin työssä ja työntekopaikalla sattuneisiin tapaturmiin. Asunon ja työpaikan välisellä matkalla sattuneesta tapaturmasta kirjataan vahingon / vamman laatu ja vahingoittunut ruumiinosa. Luokittelu ei koske ammattitauteja eikä vapaa-ajan tapaturmia.

Voiko valita usean koodin samaan muuttujaan?

– Ei voi. Kunkin muuttujan osalta on koodattava vain yksi paras vaihtoehto. Mikäli vaihtoehtoa ei löydy listalta, merkitään vaihtoehto ”muu”. Mikäli ei ole tietoa, käytetään koodia 00.

Samaan yritysr ryhmään kuuluvat suomalaisyrityksen lisäksi myös tytäryritykset Saksassa ja Ruotsissa. Voiko eri maiden työtapaturmatilastoja verrata keskenään?

– Kansallisen tilastoinnin tiedot eivät ole suoraan vertailukelpoisia eri maista, vaikka Eurostat-alueella käytetään samoja tiedonkeruun muuttujia ja niiden luokkia. Tiedonkeruujärjestelmät ovat erilaisia ja määritelmissäkin on maakohtaisia eroja. Vertailu on kuitenkin mahdollista kun eroavaisuudet ensin selvitetään ja tiedot sovitetaan yhteen, esimerkiksi rajaamalla aineisto samalla tavalla. Käytännössä konsernissa tai muussa vertailuryhmässä voi olla tarkempi, yhteisesti sovittu, omaan käyttöön tarkoitettu raportointitapa, joka tuottaa suoraan vertailukelpoista tietoa.

Esimerkkejä luokittelusta

Puukko lipsahti sormeen

"Muoviputkea uudisrakennustyömaalla veistettäessä puukko luiskahti ja osui sormeen."

Koodaus:

Työympäristö: 21 Työmaa – rakennettava rakennus

Työtehtävä: 22 Uudisrakentaminen - rakennukset

Työsuoritus: 20 Työskentely käsityökaluilla

Poikkeama: 40 Esineiden käsittely – työkalun hallinnan menettäminen

Vahingoittumistapa: 50 Terävän esineen aiheuttama

Tapaturman aiheuttaja: 2300 Käsityökalu

Asentaja putosi tikkailta

"Asennettaessa pilareita saneerauskohteessa ja välimittaa mitatessa vahingoittunut putosi tikkailta noin yhden metrin korkeudesta."

Koodaus:

Työympäristö: 22 Työmaa – purettava tai kunnostettava rakennus

Työtehtävä: 24 Saneeraaminen, rakenteiden korjaaminen

Työsuoritus: 20 Käsikäyttöisillä työkaluilla työskenteleminen

Poikkeama: 50 Henkilön putoaminen

Vahingoittumistapa: 30 Iskeytyminen kiinteää pintaa vasten

Tapaturman aiheuttaja: 1221 Siirrettävät tikkaat

Lehdenjakaja kompastui rappusissa

"Lehdenjakaja kompastui. Hän löi vasemman isovarpaansa."

Koodaus:

Työympäristö: 00 Ei tietoa

Työtehtävä: 61 Kuljettaminen, kulkeminen

Työsuoritus: 60 Henkilön liikkuminen

Poikkeama: 60 Itsensä kolhiminen

Vahingoittumistapa: 30 Iskeytyminen kiinteää pintaa vasten

Tapaturman aiheuttaja: 0000 Välittömästi aiheuttajasta ei tietoja vahinkoselvityksessä (jos tietoa ei saatavilla)

Selkä venähti

"Myyjä oli kaupassa hyllyttämässä tavaroita. Nostaessa raskasta laatikkoa selkä venähti."

Koodaus:

Työympäristö: 43 Myymälä

Työtehtävä: 43 Kaupan alan työ

Työsuoritus: 50 Taakan käsivoimin siirtäminen

Poikkeama: 70 Äkillinen fyysinen kuormittuminen

Vahingoittumistapa: 70 Äkillinen fyysinen kuormittuminen

Tapaturman aiheuttaja: 4100 Esineet (taakka)

Jos tietoa ei ole saatavilla, käytä 0000-luokkaa (=ei tietoa)

Muuttujaluettelot

TYÖYMPÄRISTÖ

Työympäristö kuvaa henkilön työskentelypaikkaa ja työskentelyolosuhteita vahingoittumishetkellä.

- 11 Tuotantolaitos, tehdas, työpaja
- 12 Huoltoalue, korjaamo
- 13 Lähinnä varastointiin, kuormaamiseen ja kuorman purkamiseen tarkoitettu alue
- 19 Muut edellä luettelemattomat teollisuuden työympäristöt
- 21 Työmaa – rakennettava rakennus
- 22 Työmaa – purettava tai kunnostettava rakennus
- 23 Kaivos, avolouhos, kuoppa, kaivanto (toiminnassa olevat avo- ja kivilouhokset mukaan luettuina)
- 29 Muut edellä luettelemattomat työmaat
- 31 Karjankasvatus
- 32 Maatalous – maanviljely
- 33 Maatalous – puiden ja pensaiden viljely
- 34 Metsätalous
- 39 Muut edellä luettelemattomat alkutuotannon työympäristöt
- 41 Toimisto, kokoushuone, kirjasto jne.
- 42 Oppilaitos, koulu, lukio, opisto, yliopisto, seimi, päiväkot
- 43 Myymälä (pieni tai suuri), katumyynti
- 44 Ravintola, huvittelupaikka, majoituslaitos, museot, näyttämöt, messut jne.
- 50 Hoitolaitokset
- 60 Julkinen työympäristö, liikuntapaikat, liikennevälineet, liikenneväylät ja pysäköintialueet
- 70 Koti
- 99 Muu tässä luokituksessa mainitsematon työympäristö
- 00 Ei tietoa

TYÖTEHTÄVÄ

Työtehtävä kuvaa henkilön tekemän työvaiheen luonnetta vahingoittumishetkellä. Henkilöllä voi

olla useita työtehtäviä eri hetkinä. Esimerkiksi tarkastajan ammatissa toimiva voi saman päivän eri hetkinä tehdä toimistotyötä (42), matkustamista (61) ja tarkastustyötä (55). Työtehtävällä ei tarkoiteta henkilön ammattia.

Poikkeus:

Laivalla työskennellessä käytetään ainoastaan koodia 63 - Merimiestyö.

Tuotanto, jalostus, käsittely, varastointi

- 11 Tuotanto, jalostus, käsittely
- 12 Varastointi, lastaaminen, kuorman purkaminen
- 19 Muut tähän ryhmään kuuluvat tehtävät

Maarakentaminen, rakentaminen, purkaminen

- 21 Maarakentaminen
- 22 Uudisrakentaminen – rakennukset
- 23 Uudisrakentaminen - kadut, tiet, sillat, padot, satamat, energianjakeluverkosto
- 24 Saneeraaminen, rakenteiden korjaaminen
- 25 Purkaminen - kaikenlaiset rakenteet
- 29 Muut tähän ryhmään kuuluvat tehtävät

Maa- ja metsätalous, puutarhanhoito, kalankasvatus, eläinten hoito

- 31 Maanviljeleminen
- 32 Puutarhatyö
- 33 Eläintenhoitaminen
- 34 Metsätaloustyö
- 35 Kalankasvatus, kalastus
- 39 Muut tähän ryhmään kuuluvat tehtävät

Julkiset ja yksityiset palvelut

- 41 Palvelu- ja hoitoalantyyö
- 42 Opetus-, tutkimus-, ATK-, toimisto- tai hallinnointityö
- 43 Kaupanalantyyö
- 49 Muut tähän ryhmään kuuluvat tehtävät

Tukitoiminnot

- 51 Asennustyö, valmistelutyö
- 52 Kunnossapito, korjaus, huolto, säätö
- 53 Puhtaanapitotyö
- 54 Jätteiden käsitteleminen
- 55 Esimiestyö, vartiointi, tarkastaminen
- 59 Muut tukitoiminnot

Kuljettaminen, kulkeminen, urheilu, taiteet

- 61 Kuljettaminen, kulkeminen, siirtäminen
- 62 Urheilu, taidealan työ
- 63 Merimiestyö
- 69 Muut tähän ryhmään kuuluvat tehtävät

Muut tehtävät tai ei tietoja

- 99 Muut työpaikalla suoritettut tehtävät
- 00 Työtehtävästä ei tietoja vahinkoselvityksessä

TYÖSUORITUS

Työsuoritus kuvaa henkilön tarkoituksellista toimintaa juuri ennen vahingoittumista. Toiminta saattoi olla lyhytaikaista.

- 10 Koneen käyttäminen (käynnistäminen, syöttäminen, hallinta, näyttöpäätetyöskentely yms.)
- 20 Käsikäyttöisillä työkaluilla työskenteleminen (porakoneella, vasaralla yms.)
- 30 Kulkuneuvon tai siirtolaitteen ohjaaminen tai sellaisessa matkustaminen
- 40 Esineiden käsitteleminen (ottaa kiinni, avata, sulkea, yhdistää, heittää, asettaa, kaataa yms.)
- 50 Taakan käsivoimin siirtäminen (nostaa, laskea, vetää, työntää, kantaa yms.)
- 60 Henkilön liikkuminen (myös paikoillaan, kuten pukeutuminen, peseytyminen)
- 70 Paikallaan oleminen työpisteessä (istuminen, seisominen, keskusteleminen yms.)
- 99 Muut luettelemattomat työsuoritukset (täsmällinen suoritus ilmenee selvityksestä, mutta ei ole luetteloitu)
- 00 Työsuorituksesta ei tietoja vahinkoselvityksessä

POIKKEAMA

Poikkeama on viimeisin vahingoittumista edeltänyt tapahtuma. Putoamistapauksissa poikkeamaksi siis kirjataan aina kohta 50.

Poikkeama voi olla joko vahingoittuneen itsensä tai ulkopuolisen henkilön toiminnan seurausta.

- 10 Sähköhäiriö, räjähdys, tulipalo
- 20 Aineen valuminen, purkautuminen, vuotaminen, höyrystyminen, pölyäminen
- 30 Aiheuttajan rikkoutuminen, putoaminen, liukuminen, törmäminen (henkilön alta tai päälle)
- 40 Laitteen (odottamaton käynnistyminen, häiriönpoisto), työkalun, esineen, eläimen hallinnan menettäminen
- 50 Henkilön putoaminen, hyppääminen, kaatuminen, liukastuminen
- 60 Terävään esineeseen astuminen, takertuminen, itsensä kolhiminen, polvistuminen, istuutuminen
- 70 Henkilön äkillinen fyysinen kuormittuminen (nostaessa, työntäessä, vääntäessä, horjahtaessa yms.)
- 80 Väkivalta (ihmisen tai eläimen aiheuttama), järkyttävä tilanne, poikkeava läsnäolo (esim. suojauksen ohitus)
- 99 Muut luettelemattomat poikkeamat
- 00 Poikkeamasta ei tietoja vahinkoselvityksessä

VAHINGOITTUMISTAPA

Tapa, jolla vahingoittunut ruumiinosa joutui kosketuksiin vamman aiheuttajan kanssa.

Jos vahingoittumistapoja on useita, merkittään vakavimman vamman aiheuttanut.

- 11 Valokaari, salama
- 12 Sähköisku
- 13 Kuumuus (aineen, esineen tai ympäristön lämpötila aiheuttanut vahingoittumisen)
- 14 Kylmyys
- 15 Vaaralliset aineet – hengittämällä (seurauksena myrkytysoireet tai sisäelinvauriot)
- 16 Vaaralliset aineet - iholle tai silmiin

- 17 Vaaralliset aineet – nielemällä
- 19 Muut sähkön, lämpötilan tai vaaralliseen aineen aiheuttamat vahingoittumiset
- 20 Hapensaannin estyminen (hukkuminen, hautautuminen, tukehduttavat kaasut ja höyryt)
- 30 Iskeytyminen kiinteää pintaa tai liikkumatonta aiheuttajaa vasten (putoaminen, kaatuminen yms.)
- 40 Liikkuvan aiheuttajan osuma tai siihen törmääminen (myös paineenalaiset nesteet ja kaasut)
- 50 Leikkaavan, terävän, karheen esineen aiheuttama vahingoittuminen
- 60 Puristuminen, ruhjoutuminen
- 70 Henkilön äkillinen fyysinen tai psyykinen kuormittuminen (myös melu ja säteily)
- 80 Eläimen tai ihmisen purema, potku jne.
- 99 Muut luettelemattomat vahingoittumistavat
- 00 Vahingoittumistavasta ei tietoja vahinko selvityksessä

TAPATURMAN AIEHUUTAJA

Tapaturman aiheuttaja eli vahingoittumistapaan liittyvä välitön aiheuttaja kuvaa fyysisistä tekijää, jonka kanssa vahingoittunut ruumiinosa joutui kosketuksiin. Jos vahingoittumistapaan liittyviä aiheuttajia on useita, merkitään vakavimpaan vammaan liittyvä.

POIKKEUKSIA:

- a) Putoamistapauksista välittömäksi aiheuttajaksi merkitään se mistä putoaminen tapahtui (teline, pylväs katto yms.).
- b) Saatavan tiedon pohjalta valitaan vamman aiheuttajaa parhaiten kuvaava kokonaisuus (kone, väline yms.). Esimerkiksi pelkkä koneen osa merkitään välittömäksi aiheuttajaksi vain, kun se on kokonaisuudesta selkeästi irrallaan.
- c) Turvalaitteen tai suojaimen vikaantumisen johtuneen vahingoittumisen välittömäksi aiheuttajaksi merkitään kohta 4300.

TELINEET, TASOT JA PINNAT

Kulkuväylät ym.

- 1100 Kulkuväylät, alustat, maa, ovet, seinät, ikkunat, esteet (myös liukkaat alustat ja alustat, joissa on pieniä esineitä)

Maanpinnan yläpuoliset rakenteet

- 1201 Kiinteät portaat, katot, aukot, parvekkeet, lastauslaiturit

Kiinteät tikkaat, kulkusillat, pylväät

- 1210 Kiinteät tikkaat
- 1211 Pylväät, pilarit, jalankulkusillat, lavat, mastot
- 1219 Muut maan pinnan yläpuoliset kiinteät rakenteet

Siirrettävät tikkaat, tuet, rakennustelineet

- 1221 Siirrettävät tikkaat
- 1222 Tilapäiset tuet
- 1223 Pyöriällä siirrettävät rakennustelineet
- 1229 Muut maanpinnan yläpuoliset siirrettävät rakenteet
- 1230 Tilapäiset rakenteet, rakennustelineet, riipputelineet
- 1240 Porauslautat, proomun telinerakenteet
- 1299 Muut maanpinnan yläpuoliset rakenteet

Maanpinnan alapuoliset rakenteet tai syvänteet

- 1310 Kaivannot, ojat, kuopat, syvennykset, jyrkänteet
- 1320 Maanalaiset rakenteet, tunnelit
- 1330 Vedenalaiset rakenteet
- 1399 Muut maanpinnan alapuoliset rakenteet tai syvänteet

TYÖKALUT, KONEET JA LAITTEISTOT

- 2100 Putket, letkut, venttiilit, liitoskappaleet, kanavat
- 2200 Moottorit, voimansiirtolaitteet, energian muunto- ja varastointilaitteistot
- 2300 Käsityökalut
- 2400 Käsikäyttöiset konetyökalut
- 2500 Käsikäyttöiset työkalut (ei tietoja konevoimaisuudesta)

Liikkuvat tai siirrettävät koneet ja laitteet

- 2601 Maa-, kallio- ja tienrakennustöihin
- 2602 Maatalous- ja puutarhanhoitotöihin
- 2603 Rakennustyömaan töihin (ei maanrakennustöihin)
- 2604 Pintojen puhdistukseen (lakaisukone, lattianpesukone yms.)
- 2699 Muut liikkuvat tai siirrettävät koneet ja laitteet

Kiinteät koneet ja laitteet

- 2701 Maan ja kallioperän muokkaamiseen ja siirtämiseen
- 2702 Jauhamiseen, murskaamiseen, erottamiseen, sekoittamiseen, hienontamiseen, kuorimiseen
- 2703 Kemialliseen käsittelemiseen
- 2704 Kuumennukseen, lämmitykseen, kuivatukseen
- 2705 Jäähdyttämiseen, kylmäkäsitteilyyn
- 2706 Muut koneet ja laitteet raaka-aineen käsitteilyyn
- 2707 Puristimet, avartimet, prässit
- 2708 Paperikoneet, mankelit, valssit
- 2709 Muotoonpuristamiseen, muotoiluun, valamiseen
- 2710 Sorvit, jyrsimet, hiomakoneet, höylät, porat
- 2711 Sahat, sirkkelit
- 2712 Katkaisuun, leikkaamiseen, pilkkomiseen (ei sahat)
- 2713 Pintakäsittelyyn (painamiseen, puhdistamiseen, kuivaamiseen, maalaamiseen)
- 2714 Pintakäsittelyyn (galvanointiin, elektrolyyttikäsittelyyn)
- 2715 Hitsaus-, nidonta-, ompelu- ja muut kokoamislaitteet
- 2716 Pakkaus- ja täyttökoneet
- 2717 Tarkastukseen, koestamiseen, mittaamiseen
- 2718 Erityiset maatalouskoneet (lypsykoneet yms.)
- 2799 Muut kiinteät koneet ja laitteet

Kuljetus-, siirto- ja säilytyslaitteet

- 2801 Kuljettimet, köysiradat
- 2802 Alta nostavat laitteet (hissit, nostolavat ja -korit, rullaportaat, tunkit yms.)
- 2803 Ylhäältä nostavat laitteet (nosturit, vinssit, vintturit, taljat yms.)

Liikkuvat tavaransiirtolaitteet

- 2811 Tavaransiirtolaitteet, ei nostamista varten
- 2812 Työntökärryt (rullakot, kottikärryt yms.)
- 2813 Käsikärryt, säkkikärryt
- 2814 Vetolavat, pyörillä kulkevat kontit, matkatavara- tai muut vaunut
- 2815 Haarukkavaunut (pumppukärryt yms.)
- 2816 Haarukkatrukkit, muut laitteet kuljettamiseen ja pinoamiseen
- 2819 Muut liikkuvat tavaransiirtolaitteet (vihivaunut yms.)
- 2820 Nostoapuvälineet, raksit, koukut, köydet, nostoliinat ja -hihnät
- 2830 Siilot, säiliöt, altaat, sammiot, tankit jne.
- 2840 Liikuteltavat säiliöt, kuljetusvaunut, kippivaunut
- 2850 Säilytys- ja varastotarvikkeet, hyllyköt
- 2860 Pienet säiliöt, sangot, laatikot yms.
- 2899 Muut kuljetus-, siirto- ja säilytyslaitteet

KULKUVÄLINEET

- 3100 Maakulkuneuvot
- 3200 Muut kulkuneuvot

AINEET, TARVIKKEET JA VARUSTEET

- 4100 Materiaalit, esineet, tuotteet, sirpaleet, koneen osat (myös naulat, ruuvit, rullat, kelat, taakat, kuormat yms.)
- 4200 Kemialliset, radioaktiiviset, biologiset aineet, nesteet
- 4300 Turvalaitteet ja -varusteet, suojaimet
- 4400 Toimiston tai kodin tavarat ja laitteet, harrastusvälineet, henkilökohtaiset tavarat

MUUT AIHEUTTAJAT

- 5100 Ihmiset, eläimet, kasvit
- 5200 Irtojätteet
- 5300 Melu, paine, tulipalo, valokaari, valo, lumi, jää, vesistöt, muut fyysiset vaikutukset ja luonnonilmiöt
- 9999 Muut luettelemattomat aiheuttajat
- 0000 Tapaturman aiheuttajasta ei tietoja vahinkoselvityksessä

VAHINGON / VAMMAN LAATU

- 010 Haavat ja pinnalliset vammat
- 020 Luunmurtumat
- 030 Sijoiltaanmenot, nyrjähdykset ja venähdykset
- 040 Amputoimiset ja irti repeämiset
- 050 Tärähdykset ja sisäiset vammat
- 060 Palovammat, syöpymät ja paleltumat
- 070 Myrkytykset ja tulehdukset
- 080 Hukkuminen ja tukehtuminen
- 090 Äänen ja värähtelyn vaikutukset
- 100 Ääriämpötilojen, valon ja säteilyn vaikutukset
- 110 Sokki
- 120 Useita samantasoisia vammoja
- 999 Muut yllä luokittelemattomat vammat
- 000 Ei tietoa

VAHINGOITTUNUT RUUMIINOSA

Pää

- 11 Pää, aivot ja selkäydinhermot ja -verisuonet
- 12 Kasvot
- 13 Silmä(t)
- 14 Korva(t)
- 15 Hampaat
- 18 Pää useita vahingoittuneita alueita
- 19 Pää, muut kuin edellä mainitut alueet

Niska

- 21 Niska ja kaula, mukaan lukien niskan alueen selkäranka ja nikamat
- 29 Niska ja kaula, muut kuin edellä mainitut alueet

Selkä

- 31 Selkä, mukaan lukien selän alueen selkäranka ja nikamat
- 39 Selkä, muut kuin edellä mainitut alueet

Vartalo ja sisäelimet

- 41 Rintakehä ja kylkiluut, nivelet ja lapaluut mukaan lukien
- 42 Rintakehä, sisäelimet mukaan lukien
- 43 Lantion ja vatsan alue, sisäelimet mukaan lukien
- 48 Vartalo, useita vahingoittuneita alueita
- 49 Vartalo, muut kuin edellä mainitut alueet

Yläraajat

- 51 Olkapää ja olkanivel
- 52 Käsivarsi, kyynärpää mukaan lukien
- 53 Käsi
- 54 Sormi (sormet)
- 55 Ranne
- 58 Yläraajat, useita vahingoittuneita alueita
- 59 Yläraajat, muut kuin edellä mainitut alueet

Alaraajat

- 61 Lonkka ja lonkkanivel
- 62 Jalat, mukaan lukien polvet
- 63 Nilkka
- 64 Jalkaterä
- 65 Varvas (varpaat)
- 68 Alaraajat, useita vahingoittuneita alueita
- 69 Alaraajat, muut kuin edellä mainitut alueet

Koko keho ja useat sen alueet

- 71 Koko keho (laajamittainen vaikutus).
- 78 Useat kehon alueet
- 99 Muu, yllä luokittelematon ruumiinosa
- 00 Ei tietoa

Työtapaturma- ja ammattitautilaki

15 §

Korvattavat vahinkotapahtumat

Tämän lain mukaisena vahinkotapahtumana korvataan työtapaturma ja ammattitauti siten kuin jäljempänä säädetään.

Vahinkopäivällä tarkoitetaan työtapaturman sattumispäivää ja 31 §:n mukaista ammattitaudin ilmenemispäivää.

20 §

Työtapaturma

Työtapaturmalla tarkoitetaan tapaturmaa, joka on sattunut työntekijälle työssä, työntekopaikan alueella tai työntekopaikan alueen ulkopuolella siten kuin 21–25 §:ssä säädetään.

21 §

Työssä sattunut tapaturma

Työssä sattuneena pidetään tapaturmaa, joka on sattunut työntekijälle työnteon yhteydessä. Työntekoon rinnastetaan lakiin tai työehtosopimukseen perustuva luottamusmiehen, työsuojeluvaltuutetun tai muun henkilöstön edustajan tehtävän hoitaminen sekä työstä johtuva työnantajan asian hoitaminen.

Työntekoon rinnastetaan myös työtehtävästä johtuva matkustaminen. Matkustamiseen katsotaan kuuluvan myös 23 §:n 1 kohdassa tarkoitettu vähäinen poikkeaminen matkareitiltä.

22 §

Tapaturma työntekopaikan alueella

Työntekopaikan alueella muutoin kuin työnteon yhteydessä sattunutta tapaturmaa pidetään työtapaturmana, jos se on sattunut työntekopaikalla oloon tavanomaisesti liittyvässä toiminnassa.

23 §

Tapaturma työntekopaikan alueen ulkopuolella

Työtapaturmana pidetään tapaturmaa, joka on sattunut työntekijälle työntekopaikan alueen ulkopuolella seuraaviin olosuhteisiin tavanomaisesti liittyvässä toiminnassa:

- 1) tavanomainen työssäkäynnistä johtuva asunnon ja työpaikan välinen matka, johon katsotaan kuuluvan myös vähäinen poikkeaminen matkareitiltä lasten päivähoidon, ruokakaupassa käynnin tai muun niihin rinnastettavan syyn vuoksi;
- 2) työhön liittyvä tavanomainen ruokailu- tai virkistystauko työntekopaikan alueen läheisyydessä.

24 §

Tapaturma erityisissä olosuhteissa

Työtapaturmana pidetään myös tapaturmaa, joka ei ole korvattava 21 tai 22 §:n nojalla ja joka on sattunut työntekijälle:

- 1) työhön liittyvään koulutustilaisuuteen kuuluvassa toiminnassa, jos tilaisuus on työnantajan järjestämä tai työnantaja on hyväksynyt siihen osallistumisen;
- 2) työhön liittyvään virkistystilaisuuteen kuuluvassa toiminnassa, jos tilaisuus on työnantajan järjestämä tai työnantaja on hyväksynyt siihen osallistumisen;
- 3) hyvän työterveyshuoltokäytännön mukaisessa työkykyä ylläpitävässä toiminnassa, jonka työnantaja on työterveyshuoltolain (1383/2001) perusteella järjestänyt työntekijöille yhdessä työterveyshuollon kanssa;
- 4) terveydenhuollon vastaanotolla käyntiin kuuluvassa toiminnassa, kun käynnin syynä

- on ollut tässä laissa tarkoitettu vahinko tai sen epäily;
- 5) terveydenhuollon vastaanotolla käyntiin kuuluvassa toiminnassa, kun käynnin syynä on äkillinen sairastuminen kesken työpäivän, työterveyshuoltolain perusteella työnantajan järjestettäväksi kuuluva työterveyshuolto, muu työstä johtuva velvoite tai työnantajan määräys;
 - 6) kuntoliikunnassa työaikana, jos liikunta on työnantajan hyväksymää ja sen tarkoituksena on ollut työntekijän fyysistä kuntoa koskevien erityismääräysten täyttäminen;
 - 7) matkalla asunnolta tai työntekopaikalta 1–6 kohdassa tarkoitettuun tilaisuuteen tai toimintaan ja takaisin sen mukaisesti kuin 23 §:n 1 kohdassa säädetään; tai
 - 8) työntekijän ollessa majoittuneena työnsä vuoksi poikkeuksellista tapaturman vaaraa

aiheuttavissa olosuhteissa, jos tapaturma on johtunut näihin olosuhteisiin liittyvästä syystä. Työtapaturmana ei kuitenkaan pidetä potilasvahinkolaissa (585/1986) tarkoitettua potilasvahinkoa, joka on sattunut 1 momentin 5 kohdassa tarkoitetun tutkimuksen tai hoidon yhteydessä.

25 §

Tapaturma kotona ja määrittelemättömässä paikassa tehtävässä työssä

Mitä 22 ja 23 §:ssä säädetään työntekopaikan alueella, asunnon ja työpaikan välisellä matkalla sekä ruokailu- ja virkistystauolla sattuneen tapaturman korvaamisesta, ei sovelleta, kun työntekijä tekee työtään asunnossaan tai kun hän tekee muualla kuin työnantajan järjestämissä tiloissa työtä, jonka suorittamispaikkaa työnantaja ei ole määritellyt.

**Työtapaturma- ja ammattitautilaki
(459/2015) Finlexissä osoitteessa
www.finlex.fi**

**Tämä opas on sähköisessä muodossa
osoitteessa www.tvl.fi**

Muista vakuutusyhtiöön tehtävän ilmoituksen lisäksi:

- Järjestä vahingoittuneelle ensiapu ja kuljetus hoitoon mahdollisimman nopeasti.
- Varoita muita vaarasta ja estä lisävahinkojen syntyminen.
- Ilmoita vakavista vahinkotapauksista poliisille ja Aluehallintoviraston työsuojelun vastuualueelle sekä loukkaantuneen lähiomaiselle.
- Tutki tapaturmaan johtaneet syyt ja olosuhteet sekä selvitä toimenpiteet vastaavanlaisten tapaturmien ehkäisemiseksi.
- Ohjeita ja oppaita tapaturmien tutkintaan ovat julkaisseet muun muassa Työterveyslaitos sekä Työturvallisuuskeskus.
- Jo vaaratilanteista kannattaa ottaa opiksi, vaaratilanteita tutkimalla voidaan päästä samoihin lopputuloksiin kuin tapaturman jälkeen tehtävällä tutkimuksella, mutta ilman tapaturmista aiheutuneita menetyksiä.

TVL TAPATURMAVAKUUTUSLAITOSTEN LIITTO

Tapaturmavakuutuskeskus 1.1.2016 alkaen

Bulevardi 28, 00120 Helsinki. www.tvl.fi